

др Јагранка ДАБОВИЋ АНАСТАСОВСКА
редовни професор Правног факултета „Јустинијан Први“
Универзитета у Скопљу

др Валентиин ПЕПЕЉУГОСКИ
адвокат

НОВИНЕ У ПАТЕНТНОМ СИСТЕМУ У ЕВРО- ПИ И САД, ИЛИ СЛУЧАЈ „APPLE“ ПРОТИВ „SAMSUNG“-а, ИЗ ДРУГОГ УГЛА

Резиме

*Након осврџа на историјски развој евројској иајенитној ирава, ко-
ауџори анализирају недавну иресуду америчкој суда у сиору ироизвођача
електронских уређаја, компанија „Apple“ и „Samsung“. У раду се закључује
да ће иресуда америчкој суда свакако имаџи одјека и у Евројској унији,
иде је иакође иокренуџио неколико иосџуиуака збој иовреде иајенитиа
између ових двају компанија.*

Кључне речи: *иајенити, Сједињене Америчке Државе, Евројска унија,
иовреда ирава.*

I Увод

Историјски развој интелектуалне својине, а самим тим и патент-
ног права, почиње давно. Иако се проналазак и други облици творевина
појављују на почетку цивилизације, друштвена и индивидуална свест о
њеној важности се формира много касније. Целокупни развој човечан-

ства од проналаска првих алата до сада је резултат људског интелектуалног напора у ланцу идеја – конверзија – одређени производ. Најпознатији и најефикаснији облик заштите проналазака је патент. Захваљујући патенту, проналазак добија своју економску вредност или валоризацију. Проналазак који се штити патентом има друштвену верификацију и доприноси стању технике. Корист коју друштво има од патентне заштите се састоји од објављивања проналаска јавности и могућности да после одређеног временског периода сви чланови друштва слободно и без накнаде користе конкретни проналазак.¹ Посебну важност за друштво претставља чињеница да се већина техничких информација садржаних у патентним документима и патентним пријавама не може наћи у другој литератури, или око 80% од техничких информација које чине стање технике се садрже у патентној литератури. Али, патент није само важан за друштво, већ и за проналазача и имаоца права.

II Патентни систем у Европи

Полазећи од античког света и недавне промене у патентном систему у Европској унији и Сједињеним Америчким Државама од 2012. године, развој патентног закона је прошао кроз више периода или фаза. У Европи, је у 1967. години почело да се ради на регионалној конвенцији која ће допринети усклађивању заштите проналазака путем патената.² Ово се посебно односи на поступке за патенте. Иако се о стварању европског патента први пут расправљало у Стразбуру у 1949. години, у оквиру Већа Европе, Европска патентна конвенција (у даљем тексту: ЕПК) је усвојена на дипломатској конференцији у Минхену

1 У међународној теорији постоје мишења да патенти и, уопште, право интелектуалне својине нису корисни и да попречују конкуренцију на тржишту. Наиме, у књизи „Against intellectual monopoly“ Michele Boldrin и David K. Levin наводе да у време важности патената Џејма Вата, Уједињено Краљевство је додавало по 750 коњских снага годишње на парну машину. Тридесет година након Ватових патената, допуске коњске снаге су биле додаване, и то по 4.000 коњских снага годишње. Још више, ефикасност горива парне машине се врло мало променила у време важења Ватовог патент, а процењује се да се она увећала са фактором пет у периоду између 1810. и 1835. године. Исто тако, видимо да су се проналазачке способности Вата врло лоше потрошиле. Он је трошио више времена на судску заштиту да би козервирао свој монопол, него на побољшавање и производство његове машине. Прича о Џејмсу Вату је штетни пример за предности патентног система али ми ћемо видети да то није нетипична прича. Више вид. Michele Boldrin, David.K.Levin, *Against intellectual monopoly*, New York, 2010, стр. 1–4.

2 Зачетке изградње европског патентног система налазимо у 1947. години када је у Хагу формиран Међународни институт за патенте као прва европска специјализована организација, чија је улога била да даје извештаје за стање технике и светске новости код проназака.

1973. године.³ Циљ ове конференције био је да и у европским земљама доминира схватање да је будућност Европе и човечанства у јединству које не брише националне знаменитости, али и гради осећај припадности целини. У ствари, усвајање ЕПК би требало да значи могућност да се изум, који је увек био националне природе, пријави за међународну правну заштиту – ван матичне државе, у многим другим земљама путем јединственог система за заштиту. Ова конвенција је отелотворење идеје европских интеграција у области заштите патената и један од главних путева који воде ка уједињењу Европе, путем премошћивања границе националних држава и различитих интеграционих групација као што су Европска економска заједница (у то време), Европско удружење слободне трговине (у даљем тексту: ЕФТА) и други.⁴ ЕПК је ступила на снагу 1977. године, у 1978. години⁵ Европски завод за патенте је почео да прима захтеве за патенте, а Међународни завод за патенте се интегрише у Европској организацији за патенте. У 1980. години додељен је први европски патент.⁶

Ова конвенција се сматра за Конвенцију века у области патентног права у Европи.⁷ ЕПК предвиђа поступак за добијање европског патента и садржи одредбе које се односе на ефекат патента и обавезују све земље чланице. Али, упркос процесноправним, Конвенција садржи одредбе које се односе на материјално право. То су одредбе које дефинишу проналазак и услове за патентбилност (чл. 52), проназалске који се не могу патентирати и оне који су искључени из патентбилности (чл. 53). Конвенција дефинише новину (чл. 54 и 55), концепт иновативног доприноса (чл. 56) и индустријске применљивости (чл. 57) код проналаска, као и трајање европског патента (20 година). Са Конвенцијом је основана и Европска патентна организација и Европски завод за патенте. Заправо, ова конвенција је посебан споразум у смислу члана 19 Париске конвенције, али је и регионална конвенција, у складу са чланом 45 Споразума о сарадњи у области патената (енгл. *Patent Cooperation Treaty*, у даљем тексту: РСТ).

Наиме, према члану 58 ЕПК, европску патентну пријаву може поднети свако физичко или правно лице или било који орган који се

3 На дипломатског конференцији су учествовали и конвенцију су потписале само 7 европских држава, и то: Белгија, Француска, Холандија, Луксембург, СР Немачка, Швајцарска и Велика Британија.

4 Весна Бесаровић, Џемал Хатимовић, Бојан Претнар, Божин Влашковић, Вид Вукасовић, *Југославија и Европски патентни систем*, Београд, 1992, стр. 18.

5 Ове је године ступио на снагу и Уговор за сарадњу у области патената.

6 Валентин Пепељугоски, *Патентно право*, Скопје, 2011, стр. 65.

7 Ова конвенција није акт Европске уније, иако је од 1992. године ратификована од свих земаља чланица ЕУ. Република Македонија је ратификовала ову конвенцију (*Службен весник на РМК*, бр. 126/2008).

сматра за правно лице у складу са законом којим је то регулисано. Европска патентна пријава може бити поднета од заједничких подносиоца или два или више подносиоца који назначавaju различите уговорне стране.⁸ Европска патентна пријава се може поднети у Европском заводу за патенте, у Канцеларијама индустријске својине или у другом надлежном органу уговорне стране, ако закон земље потписнице тако дозвољава и уколико је у складу са чланом 76 став 1 ЕПК. Свака тако поднета пријава има исти ефекат као да је поднета истог дана у Европском заводу за патенте. Дакле, у складу са чланом 118 Закона за индустријску својину Републике Македоније (у даљем тексту: ЗИС РМ), утврђује се да се на пријаве поднесене у складу са Уговором за проширење европских патената, закључен између Европске патентне организације и Републике Македоније, примењују одредбе уговора за проширење и ЗИС РМ. Истовремено, члан 119 ЗИС РМ утврђује да се на европске патенте признате од Европског завода за патенте у складу са ЕПК и европским пријавама поднетим у складу са ЕПК за које се тражи заштита у РМ, примењују одредбе ЗИС РМ, осим ако је то ЕПК-ом другачије одређено.

Канцеларија за индустријску својину уговорне стране прослеђује Европском заводу за патенте, европске патентне пријаве поднете у канцеларији или другом надлежном органу те државе, у складу са Правилником.

Према члану 78 ЕПК, европска патентна пријава садржи: а) захтев за признавање европског патента, б) опис проналаска, в) један или више патентних захтева, г) скице које су наведене у опису или патентним захтевима и д) апстракт. Све стране које су потписнице ЕПК се на дан подношења европске пријаве патента сматрају за назначене у захтеву за признавање европског патента. Именовање уговорне странке може да се повуче у било које време до признања европског патента. Датум подношења европске патентне пријаве је датум када су сви услови садржани у Правилнику испуњени. У складу са чланом 81 ЕПК европска пријава патента мора именовати проналазача. Ако подносиоц пријаве није проналазач или није једини проналазач, именовање мора да садржи изјаву о пореклу права на европски патент.

Европска патентна пријава открива проналазак на начин довољно јасан и потпун да би га стручњак из дате области могао применити, а са

8 Према чл. 76 ЕПК може да се поднесе и одвојена пријава. Одвојена европска пријава се подноси у Европски завод за патенте у складу Правилником. Може да се поднесе само једна пријава која није проширена у односу на опсег захтеване заштите и претставња предмет раније поднесене пријаве. Ако је овај захтев испуњен, одвојена пријава се сматра поднесеном на датум подношења основне пријаве и користи иста права првенства.

патентним захтевима се одређује предмет за који се тражи заштита. Они треба да буду јасни, кратки и садржани у опису проналаска. Апстракт се користи искључиво за техничко информисање и не може се употребити у друге сврхе, посебно не за тумачење опсега потребне заштите.

Особи или њеном правном наследнику, који је уредно поднео, у држави или за државу потписницу Париске конвенције за заштиту индустријске својине или државу чланицу Светске трговске организације, пријаву патента, признаје се право првенства за потребе европске пријаве патента од дана подношења прве пријаве, ако се захтев поднесе у року од 12 месеци од датума подношења прве пријаве. Свакој пријави која је еквивалентна одговарајућој националној пријави у складу са националним прописима државе у којој је поднета или на основу билатералних и мултилатералних споразума, укључујући и ЕПК, признаје се право првенства.

Уредном националном пријавом сматра се свака пријава чији се датум подношења може утврдити, без обзира на исход поступка.⁹ У складу са чланом 88 ЕПК, подносилац који се позива на право првенства претходне пријаве, треба да поднесе изјаву о праву првенства и сва друга документа у складу са Правилником.

Отако је европска патентна пријава поднета, Европски завод за патенте испитује у складу са Правилником, да ли су испуњени услови за утврђивање датума подношења пријаве. Ако се датум подношења не може утврдити у складу са испитивањем, пријава се неће сматрати европском патентном пријавом. Уколико се европској патентној пријави утврди датум подношења, Европски завод за патенте ће испитати да ли су формални захтеви у складу са Правилником. После формалног испитивања, Европски завод за патенте, у складу са Уредбом, припрема и објављује европски извештај од претраге европских патентних пријава на основу патентних захтева, узимајући у обзир опис и нацрт, уколико постоје. Затим, у складу са чланом 93 ЕПК, Европски завод за патенте објављује европску патентну пријаву након истека рока од 18 месеци од датума подношења или, уколико се захтева право првенства, од датума првенства, или на захтев подносиоца пријаве, пре истека тог периода.

Европски завод за патенте испитује пријаву у складу са Правилником, да ли европска патентна пријава и проналазак на који се она односи испуњавају услове из ЕПК. Сматра се да захтев није поднет уколико се не плати такса за испитивање. Ако захтев за испитивање није поднет у прописаном року, пријава се сматра повученом. Ако се испитивањем утврди да пријава или проналазак на који се односи не испуњава услове из ове конвенције, одељење за испитивање позива, онолико пута ко-

⁹ Ово је утврђено и у ЗИС РМ, чл. 121.

лико је потребно, подносиоца да достави своје коментаре или измени пријаву. Ако подносиоц захтева не поступи по обавештењу одељења за испитивање у прописаном року, пријава се сматра повученом.

Према члану 97 ЕПК, уколико одељење за испитивање утврди да европска патентна пријава и проналазак на који се она односи испуњава услове из ове конвенције, доноси се Одлука о признавању европског патента, када су испуњени услови наведени у Правилнику. Ако одељење за испитивање утврди да европска патентна пријава или проналазак на који се односи не испуњава услове из ове конвенције, пријава се одбија, ако се са ЕПК-ом не предвиђају другачије правне последице. Решење о признању европског патента важи од дана када је признавање објављено у Европском патентном билтену. Након тога, према члану 98 ЕПК, Европски завод за патенте објављује спецификацију европског патента што је раније могуће након објаве европског патента у Европском патентном билтену. Следи фаза приговора и ограничења. Наиме, у року од девет месеци од објављивања одобреног европског патента у Европском патентном билтену, свако може поднети приговор на признати патент Европском заводу за патенте у складу за Правилником. Приговор се неће сматрати поднетим уколико се не плате трошкови за приговор. Подносиоци приговора ће бити стране у поступку као и носилац права на патент. Кад нека особа на основу правоснажне пресуде достави доказ да је у једној уговорној страни она уписана у регистар патента те државе уместо предходног носиоца, на њен захтев, замењује предходног носиоца у тој држави.

У складу са чланом 100 ЕПК, приговор може бити поднет из следећих разлога: а) ако се предмет европског патента не може заштитити у складу са члановима 52 до 57 ЕПК, б) ако европски патент не открива изум на начин довољно јасан и потпун, да би га могао применити експерт у датој области, и в) ако предмет европског патента има већи обим од оног садржаног у пријави каквој је поднета или ако је патент признат за издвојену или нову пријаву поднету у складу са чланом 61 ЕПК у већем обиму од раније поднесене пријаве.

Ако је приговор дозвољен, одељење за приговоре испитује приговоре у складу са Правилником да ли бар један од разлога за приговор у складу са чланом 100 ЕПК претставља препреку за одржавање европског патента. Током испитивања, одељење за приговоре позива странке, онолико пута колико је потребно, да поднесу примедбе на поднеске друге стране или на својим сопственим поднесцима. Ако одељење сматра да најмање један разлог претставља препреку да се одржи европски патент, опозваће патент. У супротном, одбија приговор.

На захтев носиоца, европски патент може бити одузет или ограничен са изменом патентних захтева. Захтев се подноси у Европском

заводу за патенте у складу са Правилником. Захтев се не сматра поднетим ако такса за ограничења или опозив није плаћена. Захтев се не може поднети у току поступка по приговору европског патента. Европски завод за патенте испитује да ли су испуњени захтеви Правилника о ограничењу или одузимању европског патента. Ако Европски завод за патенте сматра да су у захтеву за ограничење или одузимање европског патента испуњени сви услове, одлучиће да ограничи или отпозове европски патент у складу са Правилником. У супротном, захтев се одбија. Одлука да се ограничи или отпозове европски патент се примењује у свим уговорним странама у којима је европски патент се признат. Одлука ступа на снагу од датума када је објављена у Европском патентном билтену.

Према члану 106 ЕПК, приговор се подноси против решења Одељења за пријем, Одељења за испитивање, одељења за приговоре и правног одељења. Приговор има суспензивно дејство. Одлука са којом поступак не завршава у односу на једну од страна може бити предмет приговора само до коначне одлуке, осим ако одлука дозвољава посебан приговор. Свако лице у поступку незадовољно одлуком може да поднесе приговор. Свако друго лице је страна и у поступку по приговору у складу са законом.

Према члану 108 ЕПК, приговор се подноси Европском заводу за патенте у року од два месеца од дана пријема овог решења. Приговор се неће сматрати поднетим уколико се не плате трошкове приговора. Након испитивања дозвољивости приговора, у складу са чланом 111 ЕПК, Апелациони савет одлучује по жалби. Апелациони савет може да одлучи по жалби у оквиру надлежности одељења које је донело оспорену одлуку и предмет врати на одељење ради даљег поступања. Ако Апелациони савет врати предмет даљем поступању одељењу против чије је одлуке поднесен приговор, то се одељење обавезује да поступи у складу са указивањем Апелационог већа, у оквиру постојећег фактичког стања.

Са циљем обезбеђивања јединствене примене права или ако се појави суштинско правно питање, неопходно је да:

- а) Апелациони савет у току поступка по сопственој иницијативи или на захтев једне од страна у приговору, упућује питање Вишем апелационом савету, уколико сматра да је неопходна одлука за горе наведене сврхе. Уколико Апелациони савет одбије захтев, разлоге за одбијање наводи у својој коначној одлуци.
- б) Председник Европског завода за патенте, може да упути правно питање Вишем апелационом савету, тада, када су два апелационска већа донела различите одлуке о том питању.

У горенаведеним случајевима, странке у жалбеном поступку су странке у поступку пред Вишим апелационим саветом. Одлука Вишег апелационог већа је обавезујућа за апелациони савет, у вези тог конкретног приговора. Занимљиво је што свака странка у жалбеном поступку незадовољна одлуком апелациског већа може упутити захтев Вишем апелационом већу за поновно разматрање. Захтев за преиспитивање може се поднети из следећих разлога: а) ако је члан Апелационог већа учествовао у доношењу одлука које су у супротности са одредбама члана 24 став 1 ЕПК и поред тога што је био искључен одлуком у складу са одредбама члана 24 став 4 ЕПК, б) ако Апелационо веће обухвата особу која није окарактерисана као члан Апелационог већа, в) ако постоји битна повреда члана 113 ЕПК г) ако се даље битне повреде прописане Правилником појаве у току поступка по приговору, и д) уколико се утврди кривично дело у складу са условима Правилника који утичу на одлуку.

Одлуке Европског завода за патенте могу се заснивати само на разлозима или доказима о којима се странке могу изјаснити. Европски завод за патенте ће испитати и одлучити о европским пријавама патента или европском патенту само на основу текста који је поднесен или одобрен од подносиоца или носиоца патента. Међутим, Европски завод за патенте у току поступка испитује чињенице по службеној дужности. Европски завод за патенте се не ограничава на испитивање чињеница, доказа и аргумената обезбеђеним од странака и њиховим захтевима.

У поступку пред Европским заводом за патенте, после објаве европске патентне пријаве, свако треће лице може, у складу са Правилником да поднесе приговор који се односи на услове заштите проналаска на који се односи пријава или патент. Ова особа није странка у поступку.

У одсуству одредбе о поступку у ЕПК, Европски завод за патенте узима у обзир начела процесног права, општеприхваћена у уговорним странама.

III Промене патентног система у Европи и ЕУ у 2011. години

ЕПК није довела до никакве промене у материјалном националном законодавству за проналаске у уговорним државама. Према оригиналној концепцији, циљ ове мултилатералне конвенције је „европски патент“ да би се олакшало остваривање заштите и искоришћавање проналазака, и најновијим техничким достигнућама у државама чланицама. Поступак за стицање европског патента није одвојен од националних поступка стицање патента. Подносилац патента пријаве има могућност, при захтевању патентне заштите у једној или више држава чланица, да поднесе патентну пријаву у сваком националном заводу за патенте у

земљама где жели да оствари заштиту или, користећи једну пријаву за европски патент, у једном поступку да оствари заштиту у оним државама чланицама где жели.¹⁰ Европски патент има исти ефекат као патент издат од стране домаћег (национални завод за патенте), са извесним резервама предвиђеним у ЕПК. Европски патент није једино и усаглашено право индустријске својине, али омогућује заштиту у оним земљама Европске уније у којима то жели постићи подносилац пријаве. Предност овог система је у његовој прилагодљивости, а недостатци произилазе из сложености поступка и висине трошкова. Поред тога, систем не предвиђа судску надлежност на европском нивоу у случају патентних спорова, па судови у појединим земљама Европске уније могу доносити различите одлуке.

Конвенција о европском патенту заједничког тржишта – Луксембуршка Конвенција је потписана 1975. године, а допуне из 1989. године још нису ступиле на снагу, јер нису потписане од стране свих чланица Европске уније. Њена сврха је да се уведе јединствени „патент заједнице“ као целина, као једини облик европског патента. Такав патент је аутономан и подређен само материјално-правним одредбама Луксембуршке конвенције и присилним материјалним прописима ЕПК. Њена аутономија се нарочито види у околностима које могу утицати на такав патент као што су: пренос трећој особи, отказивања или престанак из било ког разлога, јединствено дејство у свим земљама у оквиру заједничког тржишта у којима је такав патент признат.¹¹ Права власништва над таквим патентом исцрпљују се пласирањем заштићеног производа на тржишту било где у заједници. Неће бити могуће да се заједничко тржиште дели дајући лиценце за патенте које су ограничене на одређене области. Дакле, у Европској унији, тренутно постоје три система патентне заштите, од којих се само два спроводе у потпуности, и то: национални патент и европски патент, док „заједнички патент“ у складу са Луксембуршком конвенцијом још није оживео. И поред добре намере предлагача Луксембуршка конвенција никада није ратификована од стране довољног броја држава чланица ЕЕЗ (ЕУ) и због тога није на снази. То показује сву сложеност и осетљивост по питању патентног права, које се не могу лако занемарити (мисли се на уставне и политичке баријере), чак ни од земаља чији су друштвено – политички системи готово идентични, степен развоја релативно уравнотежен и успешно вођена сарадња у другим областима је ван сваке сумње.¹²

10 Опширније вид. *How to get a European Patent – Guide for applicants*, ЕПО, München, 1994, стр. 4–5.

11 Упор. *European patent – Guide for applicants*, ЕПО, München, 1994, стр. 4.

12 В. Бесаровић, Ц. Хатибовић, Б. Претнар, Б. Влашковић, В. Вукасовић, *нав. дело*, стр. 19.

Међутим, у последње време, све чешће се постављало питање да ли тренутна форма европског патента и даље задовољава потребе идентификоване у време његовог настанка или се треба усагласити условима проширења Европске уније и потребама нових чланица, односно корисника.

То се догодило и у 2011. години. Наиме, 10.3.2011. године, Савет је усвојио Одлуку 2011/167 Европске уније, која је одобрила сарадњу 25 земаља ЕУ (искључујући Шпанију и Италију). Ова одлука је заснована на члану 118 (1) Уговора о функционисању ЕУ, члан 3 (3) Уговора за ЕУ и Регулative Европског парламента и Савета за имплементацију сарадње на пољу стварању унитарне патентне заштите. Са овом одлуком унитарни патенти ће важити на територији земаља учесница (све земље чланице ЕУ, без Италије и Шпаније). На овај начин отвара се пут за формирање супра-патентног система у Европи, за који се разговарало деценијама у оквиру ЕУ.¹³ Биће управљан од стране Европског завода за патенте.

Унитарни патентни систем заједно са централизованим патентним системом судске заштите (формирање европског патента суда са седиштем у Паризу и посебним одељењима у Минхену и Лондону), за који се очекује да ће од априла 2014. године заживети, поједноставиће процедуре и смањиће трошкове подносиоца пријава. На овај начин, Европа и Европска унија ће постати атрактивније за заштиту од стране проналазача из целог света.

Нови систем ће омогућити да се унитарни патент издаје на захтев подносиоца пријаве. Поступак пријаве, критеријуми и правила за испитивање како унитарних тако и европских патената, ће бити иста за обе врсте патената (примењиваће се Европска патентна конвенција), све до момента доношења патента. Једина разлика ће бити у фази након издавања (признања) патента. У том ће тренутку, носилац патента одлучити да ли ће патент бити европски патент са индивидуалном територијалном заштитом у земаљама које су назначене као државе од интереса или Унитарни европски патент са унитарном заштитом у свим државама чланицама које учествују у шеми сарадње. Носилац патента може комбиновати обе врсте патената.

Поменути систем може да користи свако лице, правно или физичко, било у Европи или не, независно од тога дали је из државе која учествује у шеми или не. Сви ће они имати право да траже заштиту са

13 Председник Европског патентног завода – Беноит Батистели је поводом одлуке о формирању Европског патентног суда изјавио: „Желео бих да искористим ову прилику да се најсикреније захвалим свима који су били инволвирани, на Европском нивоу, за њихову помоћ у стварању ове историјске одлуке у реалност“, доступно на адреси: <http://www.epo.org/news-issues/news/2012/20120629.html>.

унитарним европским патентом. Корист од унитарног европског система је велика за проналазаче и носиоце патената, истраживача, универзитета, малих и средњих предузећа и сл, јер је поступак нострификације поједностављен, трошкови су нижи и услови за превод и продуживање важности патената мањи и једноставнији.

IV Патентни систем САД

Патентни систем САД је почео да се развија пре него што је први европски Закон о патентима донет у САД у 1790. године. Истовремено, одредбе о заштити патената и ауторских права садржане су у Уставу САД. Наиме, у складу са одредбама америчког Устава (чл. I, 8, 8), Конгрес подстиче напредак науке и примењене уметности (енгл. *useful arts*). Истовремено, патентно право подстиче иновације, откривања проналазака, комерцијализацију и дизајн.¹⁴ За разлику од европског патентног система који функционише по принципу „први поднео“ (енгл. *„first to file“*), амерички патентни систем функционише по принципу „ко први пронађе“ (енгл. *„first to invent“*).

И у САД, предмет патентне заштита је проналазак, као резултат људског рада (интелекта), уколико испуњава законом прописане услове. Патентноправни појам проналаска је специфична конструкција за коју је карактеристично да се у свом значењу ограничава на интелектуални рад који садржи водич за практично поступање у циљу решавања одређених техничких проблема.¹⁵ Међународне конвенције (Париска конвенција) и споразуми (ТРИПС), укључујући Европску патентну Конвенцију, као и већина националних закона, укључујући и онај САД, не дефинишу термин „проналазак“. Избегавање да се дефинише термин „проналазак“ потиче од идеје да његов појам зависи од третмана који добија у конкретном закону одређене земље.

У оквиру америчке судске праксе, изражене кроз одлуке Врховног суда САД, патентно се право може применити на „све под сунцем и све што је направио човек“.¹⁶ Суд је потврдио синтагму „закони природе, физички феномени и апстрактне идеје“ нису патентбилни. Гледано филозофски, човек спознаје свет материјалних феномена. У свету материјалних феномена човек не управља, већ то раде природне снаге.

14 Elizabeth D. Hochberg, Fabian M. Koenigbauer, Allison B. Hoch, *E-Z Review for Intellectual Property*, New York, 2004, стр. 283.

15 Slobodan M. Marković, *нав. гело*, стр. 63.

16 Вид. одлуку Врховног суда САД, *Diamond vs Chakrabarty*, цитирана према Stephen M. McJohn, *Intellectual Property – Examples and Explanations*, New York, 2003, стр. 113.

Природне снаге човек може само да спозна, да користи, па чак и да направи да буду у његовој служби, у циљу одређене користи. Ови природни закони или супстанце/материјали постоје у природи и резултат су природних процеса, или према религијским учењима последица су натприродних сила или креација Бога. У том смислу је и доктрина САД-а изражена преко праксе Врховног суда Сједињених Америчких Држава, да „закони природе, физички феномени и апстрактне идеје“ нису патентбилни.¹⁷ Под апстрактним идејама подразумева се математика, компјутерски софтвер и бизнис методе. Научну теорију о суперпроводљивости или полупроводљивости није могуће патентирати, али неки нови производ, уређај или нови суперпроводљиви материјал може бити заштићен патентом.

Естетски радови који доприносе постизању одређеног естетског ефекта су искључени из патентне заштите у оквиру ЕПК. Ни они, ни производ на којем се имплементирају, не сматрају се проналасцима који се могу патентирати. Изузетак од овог правила је амерички патентни систем у којем постоји патент за дизајн,¹⁸ али и корисни модели (енгл. *utility patents*).

У америчкој доктрини према предмету заштите проналасци се деле на проналаске производа или ствари и проналаске поступака, проналаске материја и биотехнолошких проналазака. У неким случајевима постоји комбинација одређених категорија и проналазака.¹⁹ Када је у питању патент поступка, онда се патентна заштита проширује и на производ/уређај или супстанцу која је резултат или произведен/а путем патентираног поступка. Проналасци у области биотехнологије су проналасци код којих проналазач средствима неживе природе утиче на биолошке процесе, биолошким ресурсима се утиче на неживу материју или биолошке процесе. У ствари, код ових проналазака, носилац стице право на добијени биолошки материјал са специфичним карактеристикама или на биолошки материјал добијен размножавањем или умножавањем у идентични или дивергентни облик који садржи исте карактеристике. У ствари, право се односи и на производ који садржи или се састоји од генетских информација и проширује се на свеукупни биолошки материјал у коме су садржане генетске информације које обављају своју функцију.

Члан 27 став 1 ТРИПС Споразума, одређује да се патент може добити за проналаске независно од тога ради ли се о производима или поступцима из свих области технологије, под условом да су нови, садрже

17 S. M. McJohn, *нав. дело*, стр. 113.

18 Патент за дизајн траје 14 година од дана подношења пријаве (U.S.C., чл. 35 § 173).

19 Патентно право САД познаје 5 категорија патентбилних проналазака, и то: производ, уређај, поступак, материја и усавршавање које било предходне категорије.

инвентивни допринос и погодни су за индустријску примену.²⁰ У фусноти овог члана ТРИПС Споразум садржи се објашњење да се за потребе ТРИПС Споразума, израз „инвентивни допринос“ (енгл. „*inventive step*“) и „подобан за индустријску примену“ (енгл. „*capable of industrial application*“) од стране чланица СТО могу сматрати синонимом за „неочигледно“ (енгл. „*non obvious*“) и „корисно“ (енгл. „*useful*“). Ово је направљено у циљу поравнавања или усклађивања значења наведених израза у поменутом европском и америчком праву. Полазећи од наведених одредаба ЕПК и ТРИПС-а, национални закони, укључујући и оне из САД, садрже готово идентичне одредбе којима се дефинише патент и у потпуности преузимају три услова за патентбилност проналазака. То су: 1) новина (енгл. *novelty*), 2) иновативан допринос (енгл. *inventive step/non-obvious*), и 3) индустријска применљивост (енгл. *capable/susceptible of industrial application*). Према америчком патентном праву, проналазак мора бити нов да би био патентбилан. У складу са одредбом 35 U.S.C § 102, проналазак мора да испуни три услова да би био нов, као што следи:

- 1) Антиципација²¹ (предвиђање). Изум није био познат јавности, или није био у јавној употреби у Сједињеним Америчким Државама, а нигде није био објављен, или описан у патентној пријави поднетој у Сједињеним Америчким Државама (што може довести до признања патента).
- 2) Приоритет.²² Проналазак није пронађен од неког другог ко је марљиво радио да изведе проналазак и да га патентира.
- 3) Деривација²³ (извођење). Подносиоц патентне пријаве мора бити проналазач, а не онај који је сазнао о проналаску од неког другог.

Проналазак мора бити нов у смислу да ће проналазач патента изгубити право на патент ако пријава није поднета на време, као што следи:

- 1) Проналазак мора да се пријави у року од 1 године од када је патент био стављен у јавну употребу или објављен, или дат на продају – § 102 (б).
- 2) Проналазак није отказан – § 102 (ц).

20 За потребе овог члана изрази „иновативан допринос“ и „подобан за индустријску примену“ могу да се сматрају за синониме „неочигледног“ и „корисног“.

21 *Anticipation* – §102(a) – (е).

22 *Priority* – §102(g).

23 *Derivation* – §102(f).

- 3) Није додељен страни патент, пре него што је патентна пријава поднета у Сједињеним Америчким Државама, у случају да је страна пријава поднесена у року дужем од годину дана пре подношења захтева у САД – § 102 (д).
- 4) Можете изгубити право на првенство над каснијим проналазачима, уколико се не направе разумни напори при подношењу патентне пријаве –. § 102 (г).

Проналазак обухвата инвентивни допринос ако за стручњака из области проналаска, проналазак очигледно не произлази из стања технике. Закон оперише са терминима „стручњак из области“ и „очигледно“. „Стручњак из области“ или „просечни стручњак из области“²⁴ је особа која је имала прилику да се сретне са ранијим стањем технике. У том смислу, одредба члана 29 ТРИПС споразума у складу са којом подносилац патентне пријаве мора открити проналазак на начин који је довољно јасан и потпун да би се проналазак могао остварити од особе која је стручњак из дате области. Термин „очигледно“, међутим, означава нешто што само по себи не садржи креативни напор, јер потиче из познатог стања технике. По мишљењу Врховног суда Сједињених Америчких Држава, израженом у случају *Graham vs. John Deere, Co.*, 383 U.S. 1 (1966) израз „неочигледно“ (енгл. *non obvious*) се треба анализирати као: 1) одређивање терена и садржаја претходног стања технике, 2) разлике између претходног стања технике и утврђивање патентног захтева, и 3) да се утврди ниво уобичајених вештина. Очигледност или неочигледност предмета се одређује путем захтева за претходне три детерминанте. У циљу напред наведеног, у САД овај услов за патентбилност проналаска претставља „ултимативни услов патентбилности“. На крају крајева, ово није никакво изненађење с обзиром да је први законски текст, у коме је као услов предвиђена неочигледност или инвентивни допринос, члан 103 из Закона САД од 1952. године.²⁵

Индустријска применљивост проналаска, као услов патентбилности нема много контраверзи у досадашњој историји патентног права. За разлику од европског континенталног права, патентно право у САД као услов патентбилности познаје „корисност“ (енгл. *Useful: The Requirement of Utility*).²⁶ Корисност мора имати функционалну природу. Корисност није испуњена као услов уколико проналазак има само описне или естетске квалитете. Да би био користан, проналазак мора да ради. Али, то не значи да треба да ради боље од других проналазака на

24 Овај је термин користио ЗИС Републике Македоније из 1993. године (*Службен весник не РМ*, бр. 42/93).

25 По први пут се овај услов помиње у закону Велике Британије из 1932. године као услов на основу кога се може повести поступак за поништавање патента.

26 Вид. 35 U.S.C. §101.

тржишту или да буде сигурнији. Према америчком закону, проналазак мора бити у стању да обавља описане функције.

Амерички патентни систем је функционисао скоро 150 година, без великих и значајних промена. Међутим, у циљу хармонизације овог система, велике америчке и европске компаније су правиле велики притисак да се овај систем унификује са осталим развијем светом и прихвати систем „*first to file*“. Конзервативне струје у САД су дуго времена избегавале да направе било какве промене у том правцу. Међутим, у последњих годину дана, одељак 3 Америчког закона о проналасцима (енгл. *Section 3 of the America Invents Act*) је покренуо САД из *first-to-invent* система ка *first-to-file* систему. Иако и према овом систему подносиоца патентне пријаве мора бити проналазач проналаска за који се тражи заштита, није више потребно да први проналазач буде истински први проналазач, већ само да буде први проналазач који ће поднети патентну пријаву или први који ће јавно открити проналазак. То ће значити да више неће бити најважнији дан проналажења проналаска или датум креирања концепта за проналазак у циљу утврђивања патентбилности проналаска.

Ово је велики искорак у америчком законодавству, који је посебно важан за европске, јапанске, кинеске и јужнокорејске компаније и компаније из других развијених земаља. Закон, тј. систем *first inventor to file* је ступио на снагу 16.3.2013. године, а примењиваће се на све патентне пријаве које су поднете тог дана или касније.

V Случај „Apple“ против „Samsung“-а

У условима велике хармонизације патентних система у свету, али истовремено и у погледу постојања значајних разлика које могу довести до различитих одлука патентних администрација које се манифестују у (не) признању неког проналаска као патента или признање дизајна, а не патента за дизајн, утврђивање датума проналажење *vis a vis* датума подношења пријаве за признање патента, у свету и Европи се води велики број судских спорова. Судски спорови су одувек давали за право, посебно појединцима и компанијама које долазе из земаља у развоју и земаља које су мање развијене, да тврде да судови у развијеним земљама довољно не штите њихова права. Али, када се у судском спору за повреду патента, индустријског дизајна, жига или другог права интелектуалне својине, нађу две велике мултинационалне компаније, у држави у којој судови имају висок (ако не и највећи) степен аутономије и самосталности, у држави у којој су судије високо стручни појединци, специјализовани у области у којој суде, а компаније су заступане од стра-

не адвоката – истих таквих професионалаца²⁷, очекујемо занимљиву, неизвесну и правно засновану одлуку. Ето, такав је (био) случај „Apple“ против „Samsung“-а, у који су биле упрте очи светске заједнице и који је са висином одштете која је била досуђена, скренуо пажњу целокупне јавности, иако спорови повреде права интелектуалне својине нису ништа ново у свету произвођача најновије технологије. Чак су се и они скептици који не верују у важност и значење патентног права као део права интелектуалне својине, запитали о исправности својих ставова. А у чему је суштина спора или „ММЕ ко је први започео“?²⁸

У последњих неколико година *Apple* је започео и водио неколико случајева повреде права интелектуалне својине над произвођачима уређаја (производа) које садрже оперативни систем *Android*, као што су: *HTC*, *Motorola* и *Samsung*, наравно. Међутим, спор који је започео између *Apple* и *Samsung*-а, у септембру 2011. године, у Немачкој, са којим се привремено обуставља продаја *Galaxy Tab 10.1*, значио је озбиљне последице за обе стране, али и за потрошаче. Од тада, па све до 30.7.2012. године, када је почела јавна расправа, два цина – произвођачи мобилних телефона су се спремали за спор.²⁹

Случај или судски спор почео је 15.4.2011. године у Сан Хозеу у Силиконској долини,³⁰ где је *Apple* поднео тужбу против *Samsung*-а, наводећи да је „уместо борбе за самосталан развој производа, *Samsung* је изабрао иновативну *Apple* технологију, дистинктивне корисничке интерфејсове,³¹ елегантни и препознатљиви дизајн производа и амбалаже, чиме је повредио вредна права интелектуалне својине *Apple*-а“.³² Осим тога, у тужби се наводи да ја *Apple* уложио доста средстава у развој *iPhone*-а и *iPad*-а, са којима је постао мета конкуренције. Са друге стране, *Samsung*, свесан своје позиције на овом тржишту, намерно је изабрао да копира њихове производе на рачун чега ће креирати соп-

27 *Apple* је ангажовао најскупље плаћене патентне адвокате у САД да га заступају у овом спору. Више вид. *Apple wins lawsuit against Samsung, as jury awards \$1B for patent infringement*, Associated Press, August 24, 2012, доступно на адреси: <http://www.foxnews.com/tech/2012/08/24/jury-reaches-verdict-in-apple-vs-samsung-case>.

28 Наслов драмског текста македонског аутора Дејана Дуковског.

29 Michael Wall, *Brighthand Staff Apple Vs. Samsung: Case Overview for the Patent Trial of the Century*, доступно на адреси: <http://www.brighthand.com/default.asp?newsID=19124&news=samsung+apple+lawsuit+case>, 20.7.2012.

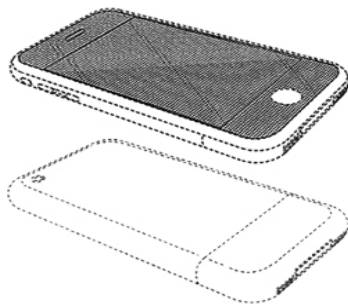
30 *Apple* је лоциран ниже западу са места где је било суђење (Сан Хозе), али су исто тако у истом месту, мало североисточније лоцирана два одељења *Samsung*-а.

31 Под корисничким интерфејсом се подразумева софтвер који омогућава програму да ради са корисником, или са другим програмом, као што је оперативни систем или рачунарским хардвером.

32 Michael Wall, *Brighthand Staff Apple Vs. Samsung: Case Overview for the Patent Trial of the Century*, доступно на адреси: <http://www.brighthand.com/default.asp?newsID=19124&news=samsung+apple+lawsuit+case>, 20.7.2012.

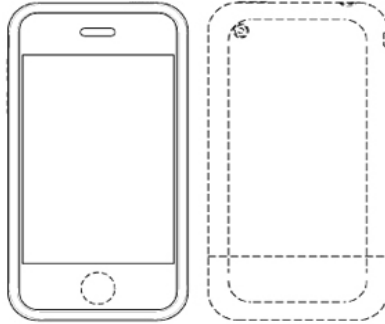
ствене који ће се такмичити са *Apple*-ом. Осим тога, *Apple* је представио *Samsung*-ове интерне документе којима се доказује опсесија компаније да превазиђе *Apple* на тржишту.³³

Apple је почео спор превише офанзивно, подношењем више тужби за повреду трговачког жига и регистрације *trade dress*-ова,³⁴ патената за дизајн³⁵ и патената за технологију. *Apple*-ове патентне пријаве у погледу дизајна су врло једноставне: две за Ајфон, једна за Ајпад и један за IOS. Сваки патент претставља орнаменталне карактеристике проналаска на цртежима од којих солидне линије представљају патентиране елементе. Такође, треба напоменути да испрекидане линије служе само да одреде цели контекст, али се не узимају у обзир при утврђивању повреде права са стране *Samsung*-а.³⁶ У даљем тексту ћемо навести најважније патенте и њихове карактеристике на које се *Apple* позивао у тужби.

- 33 Један од најважнијих доказа је читање записника са састанка који је био одржан на високом нивоу између директора *Google*-а и *Samsung*-а. Састанак се односио на таблет и *Google* је био забринут да су оперативни систем, изглед и методологија скоро исти као они од компаније *Apple*. У записнику је записано да је *Google* захтевао да се повуку од овог дизајна (мисли се на целокупни изглед). Даље, у записнику стоји да су се директори одлучили да не проследе ову информацију тимовима који раде на стварању дизајна, па је зато логично да се закључи да инжењерима није дата наредба да одступе од концепта. Они нису знали ништа о овом састанку.
- 34 Овај термин је македонски законодавац инкорпорисао у дефиницију робне марке. Наиме, са трговачком марком се штите знаци подобни за разликовање као што су: „(...) тродимензионалне форме, укључујући и форме добара или њихових паковања (...)“. Вид. ЗИС РМ, чл. 175.
- 35 Македонски законодавац прати пример континенталног права и уместо патент за дизајн, одређује да се са Индустрijским дизајном штити дизајн који је нов и има индивидуални карактер. Дизајн је, у ствари, спољни изглед производа у целини или један његов део, који је одређен од његових обележја, посебно линија, контура, боја, облика, текстуре и материјала од којих је производ направљен или украшен, као и/или његова орнаментација. Вид. члан ЗИС РМ, чл. 127.
- 36 Matt Macarion, *Apple vs. Samsung: the complete guide to a billion-dollar trial*, доступно на адреси: <http://www.theverge.com/users/Matt%20Macari>, 30.7.2012.

У ствари, *US Patent D618, 677*, односи се на предњу страну звучника, предњи изглед, рам и стакло које иде са једног краја на други.³⁷

US Patent D593, 087, односи се на дугме које враћа на почетак, на заобљене ивице и предњу ивицу телефона.³⁸

*US Patent D604, 305*³⁹

Општи изглед иконица, као и доњи део, укључујући посебне иконе на телефону су заштићени патентом *D604, 305*.

US Patent D504, 889 се односи на танки спољни руб, заобљене крајеве, предње стакло које се протеже са једног на други крај, минималистичку естетику предње и задње стране таблета.⁴⁰

Већ смо споменули да *Apple* у тужби наводи и захтева од суда да утврди повреду његовог *trade-dress*-а. Овај захтев је поднесен у складу

37 Matt Macarion, *нав. дело*.

38 Matt Macarion, *нав. дело*.

39 Matt Macarion, *нав. дело*.

40 Позиција Самсунга је да су ови патенти неважећи и треба да се пониште, јер су прешироки, наводећи да је ово Ректангуларни црни проблем *Apple*-а. Притом, Самсунг тврди да њихови производи нису исти са оним што је описано у патентима *Apple*-а.

Законом 15 U.S.C. –1125 и 15 U.S.C. – 1114. Под *trade-dress*-ом се обично подразумевају елементи одређеног производа који су дистинктивни у толикој мери што повезују производ са одређеном компанијом. Основна функција овог права је да заштити потрошаче од могућности да буду преварени на тржишту, као и да се направи јасна дистинкција тога који је извор порекла производа. *Trade dress* је један од најлакших аргумената за доказивање који користи *Apple*, за разлику од патента за дизајн. *Apple* гради свој случај на једној савезној пријави за форму производа или паковање за Ајфон. Употреба *trade-dress*-а омогућава *Apple*-у да се фокусира на општије карактеристике изгледа Ајфон и Ајпад. Притом, *Apple* је обезбедио доказе о томе да су потрошачи често збуњени када купују производе *Samsung*, мислећи да купују производе *Apple*. У том смислу, у својој тужби *Apple* као доказ представља упоређивање између производа компаније *Apple* и *Samsung* и праве изјаве потрошача. Један од примера који је већ познат јавности је у продавницама „*Best Buy*“, где су се потрошачи када су враћали Галакси Таб пожалили да су мислили да купују Ајпад 2.⁴¹ Циљ ове стратегије *Apple* је да *Samsung* представи као „пирата“.

За разлику од патената за дизајн, патенти који покривају технику рада Ајпад и Ајфон-а су, у ствари, оно у чему се састоји повреда права са стране *Samsung*-а. *Apple* заснива тужбу на 3 патента везаних за функционисање који покривају елементе интерфејса. У даљем тексту навешћемо основне карактеристике ових патената: 1) *US Patent 7.469.381* патент је познат као *IOS*-ов скрол, где, кад је постављена позадинска текстура, се повлачи ван руба документа или веб странице,⁴² 2) *US Patent 7.844.915* одређује када корисник користи један прст за померање (за скрол) и два или више прстију за зумирање⁴³, 3) *US Patent 7.864.163* дефинише када се притисне да би се зумирало, у случајевима када је отворено више садржаја.⁴⁴

Такође, иако је *Apple* захтевао одређивање више привремених мера, важно је напоменути да је суд одбацио већину захтева за издавање привремених мера у децембру, али је открио да су патенти *US Patent D618, 677*, *US Patent D504, 889* за дизајн и *US Patent 7.469.381* за техничке спецификације важећи и повређени – што претставља потенцијални проблем за *Galaxy S*, *Infuse*, *Droid Charge*, и *Tab 10.1*. Међутим, оштетни захтев компаније *Apple*-а је био 2.525 милијарди, од чега 500 милиона долара за изгубљени сопствени (профит) и 2 милијарде долара профита којег је *Samsung* зарадио од продаје својих производа.

41 М. Macarion, *нав. дело*.

42 М. Macarion, *нав. дело*.

43 М. Macarion, *нав. дело*.

44 М. Macarion, *нав. дело*.

С друге стране, позиција *Samsung*-а коју гради са одговором на тужбу је да су развили своје производе, независно од онога које чини компанија *Apple*. Истовремено, *Samsung* је поднео противтужбу која је захтевала да се утврди да *Apple* повређује неке од *Samsung*-ових патената, али *Samsung* је, такође, захтевао да неки од већ признатих патената компаније *Apple* буду поништени односно да буду сматрани неважећим. Стога, *Samsung* је затражио одштету у укупном износу од 399 милиона долара. Поред аргументованог одговора на тужбу у којој наводи многа експертска мишљења, *Samsung*-ов најважнији задатак је да убеди поротнике да је уложио много средстава у развој својих производа и да су исти настали независно од *Apple*-ових производа, као и да уште не личе на њих. При том, *Samsung* доказује да је фер играч и да се такмичи у складу са основним начелима тржишне привреде. С друге стране, *Samsung* наводи да је *Apple* релативно нов играч на тржишту мобилних телефона и да деценијама користи истраживања *Samsung*-а бесплатно, што и није забрањено у индустрији која се заснива на укрштеним лиценцама. *Samsung* је своје тврдње поткрепио статистиком из 20 годишње продаје мобилних телефона, где је јасно да је самостално развијао своје производе много пре уласка *Apple*-а на тржиште мобилних телефона.

Samsung у противтужби и у одговору на тужбу своје тврдње заснива на следећим патентима, и то: 1) *US Patent 7.675.941* који покрива *e-bit* технологију повезану са 3 *GPP* стандардом, 2) *US Patent 7.447.516* који покрива употребу ограничене технологије на струју са циљем смањивања препрека од 3 *GPP* стандарда. У односу на аргументе *Samsung*-а, *Apple* ће показати да већ има лиценцу за коришћење *Samsung*-ових 3*G* патената, позивајући се на доктрину за исцрпљивање патента.

Доле наведена три патента *Samsung*-а укључују технологију која је разумљивија за „обичне људе“ и функционише за слање фотографија електронском поштом са телефона који има камеру, мултитаскинг са музиком која свира у позадини и прелаз камере у живо и фотогалерије. *US Patent 7.675.941*, који се односи на метод трансмисије *e-mail*-а са фотографијама сликаних са камером мобилног телефона *US Patent 7.447.516* покрива прелаз из модула у којем се фотографише и у ком се виде фотографије да би се смањиле сметње са 3 *GPP* стандардом. У односу на аргументе *Samsung*-а, *Apple* ће показати да већ има лиценцу за коришћење 3*G Samsung*-ове патенте позивајући се на доктрину исцрпљивања патента. Наиме, *Apple* купује своју основну линију од Интел-а, који је већ платио *Samsung*-у лиценцу за ове патенте, па *Samsung* не може поново тражити да *Apple* плати за исте ове лиценце.

Доленаведена три *Samsung*-ова патента укључују технологију која је разумљивија „обичним“ људима и функционише стварима попут слање слика *e-mail*-ом телефоном који има камеру, мултитаскинг са му-

зиком која свира у позадини и прелаз камере у живо и фотогалерије. *US Patent 7.577.460* се односи на метод трансмисије *e-mail* са сликама направљених камером мобилног телефона. *US Patent 7.456.893* покрива прелаз из модула у ком се слика и у ком се могу видети слике. *US Patent 7.698.711* обухвата селектирање „MP3 режима“ на мобилним уређајем и репродукцију музике у позадини и друге мултитаскинг функције, при чему је означено да музика свира у позадини.

Према општем прихваћеном правилу о парничном поступку, на *Apple*-у је терет доказивања сваког од елемената за који постоји сумња да повређује њихове патенте. *Apple* има једноставну причу, али веома сложени случај.

Пре доношења пресуде, порота је заседала 21 сат. При том, порота је пресудила да је *Samsung*, повредио низ *Apple*-ових патената у вези мобилних уређаја и мора платити накнаду од 1.05 милијарди америчких долара. У својој пресуди порота је одговорила на 33 питања која се односе на повреде са стране *Samsung*-а на више од 20 паметних телефона и таблета. Од пороте се тражило да одлучи да ли је *Samsung* повредио већину *Apple*-ових патената, укључујући и софтверске и хардверске патенте за дизајн, као и *trade dress*, који се односи на дизајнерске аспекте који нису од суштинског значаја за функционисање уређаја.⁴⁵

У даљем тексту, представимо делове пресуде које се односе на повреде патената, укључујући:

- *US Patent 7.469.381 (the „bounce back“ action)*: Порота је пресудила у корист компаније *Apple* и одредила је да све *Samsung*-ови производи повређују патент. Имајући у виду овај патент, утврђено је да је *Samsung* свесно повредио патент.
- *US Patent 7.864.163 (the „double tap to zoom“ action)*: Порота је одлучила да са изузетком осам мобилних телефона, *Samsung* је повредио и овај патент. Такође, реч је о свесној повреди компаније *Samsung*.
- *US Patent 7.844.915 (the „pinch to zoom“ action)* и друге зум и скрол функције: Порота је у великој мери одлучила у корист *Apple*, наводећи изузетке који не повређују овај патент: *Intercept*, *Replenish* и *Ace*. И овде постоји свесна повреда права.

Сигурно постоји одређено подударање између онога што се сматра софтвером и дизајном, али пресуда се односи на конкретне патенте везане за дизајн. Ово указује да је *Apple*-ов правни тим избегао замку да поротници, као просечни потрошачи и људи који немају високоструч-

45 Matt Macarion, *Apple versus Samsung: Full Interview with the jury foreman*, доступно на адреси: http://www.bbc.co.uk/news/technology-19425051#story_continues_1, 31.8.2012.

на познавања из области технике, не схвате у чему се састоји повреда, па се правилно фокусирао на најједноставније патенте (за дизајн и функционисање), и то:

- *US Patent D593, 087 (back of the iPhone)*: сви *Samsung*-ови паметни телефони повређују овај патент, са изузетком 4G је *Galaxy S* и *Vibrant*.
- *US Patent D618, 677 (front of the iPhone)*: осим *Ace*-а, сви сетови *Samsung*-а повређују овај патент. *Samsung* је свесно учинио повреду овог патента.
- *US Patent D604, 305 (iOS апликација icon design)*: сви уређаји *Samsung*-а повређују овај патент – али то је била једна од најспорнијих тачака у предмету. Порота је утврдила да је *Samsung* намерно повредио и овај патент.
- *US Patent UC D504, 889 (iPad design – specifically, „clean front, edge-to-edge glass, thin bezel, thin outer border, rounded corners“)*: за овај патент, за *Samsung* и његов *Galaxy Tab*, се сматра да нису повредили *Apple*-ов патент, али *Apple* је ипак добио новчану надокнаду.

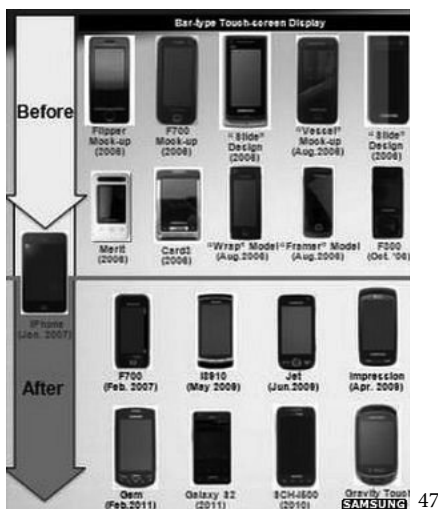
Samsung је тврдио да *US Patent 7.456.893* не може уживати патентну заштиту, али порота се изјаснила против овог става. Међутим, *Apple* је ипак успео да докаже постојање *trade dress* код *iPhone 3G*, док је код осталих модела *iPhone* и *iPad*, порота одлучио да *trade dress* не постоји. С друге стране, порота је одлучила да се *Captivate*, *Continuum*, *Droid Charge*, *Epic4 G*, *Prevail*, *S2 (AT & T)*, *S2* и *9100*, *S2 (T-Mobile)*, *Epic 4G Touch*, *Skyrocket*, а *Infuse 4G* не могу поистоветити са *trade-dress*-ом и *iPhone 3G*.

У вези *Samsung*-ове противтужбе против компаније *Apple*, порота сматра да је *Apple* повредио неке од патената *Samsung*-а. С друге стране, *Apple* није успео да докаже да су *Samsung*-ови патенти неважећи (невалидни), али одштета *Apple*-у се неће морати платити. При том кренуло се од предходног стања технике. Ово питање је било узето у обзир, али правна квалификација стања технике у смислу тога да ли је довољна да негира или поништи патенте *Apple*-а, иако веома компликована за просечног потрошача, у овом случају, требала је бити превише слична да би се таква тврдња требала уважити. Међутим, из датих примера произлази да је хардвер био различитији, а софтвер дијаметрално различит од предходног стања технике.

У прилог својим ставовима *Apple* је презентирао доленаведен компаративни приказ да би показао да је *Samsung* је променио приступ након објављивања *iPhone*-а.

Међутим, *Samsung* је искористио доњи приказ да покаже да су промене неповезане изласком *iPhone*-а.

Стога се не може претпоставити да савремени софтвер не може бити укључен на стари хардвер, једноставно он не би функционисао. Оно што је кључно, је да су технологије требале бити у међусобној вези. Сходно томе, поротници су при доношењу пресуде имали у виду и *source* (извор) код оба оперативна система. Порота сматра да оба „метода“ софтвера нису исти, нити могу бити у некаквој узајамној вези због хардвера који је укључен између старог и новог процесора. У ствари, иако је дискутабилно, поротници сматрају да оба оперативна система (један на *Apple*-ов и *Android*) могу да коегзистирају, иако постоје неке сличности. Начин функционисања код оба оперативна система се у довољној мери разликује да не постоји ризик од повреде.

46 Leo Kelion, *Apple versus Samsung: Jury foreman justifies \$1bn verdict*, доступно на адреси: <http://www.bbc.co.uk/news/technology-19425052#dna-comments>, 31.8.2012.

47 L. Kelion, *нав. дело*.

VI Закључак

Упркос делимичном усвајању тужбених захтева, за научну и стручну јавност је важна чињеница да са пресудом Самсунгу није одређена грађанскоправна санкција. Али, са пресудом су поротници упутили поруку целој индустрији да, без обзира на то ко си, ако свесно преузимаш ризик да пређеш линију и почнеш повређивати туђе патенте, мораћеш да надокнадиш штету. Иако тужба компаније *Apple* није прихваћена у целини, стручњаци сматрају да је овај случај преседан у патентном праву САД и широм света. Овај случај ће имати велике импликације на тржиште електронике за потрошаче, али и на патентни систем. Поређења ради, накнада коју треба платити *Samsung* је 0.725 % од његових прихода у 2011. години, што значи да иста неће избацити *Samsung* из бизниса.

Само постојање једног оваквог случаја ће довести носиоце патената у такозвано стање комодитета који је створен са стране великих технолошких компанија како би се угушила конкуренција између њих. То подстиче компаније да мисле првенствено на патенте, а затим на истраживање и развој (проналасци), што је у супротности са сврхом патентног система. У исто време, чињеница да су се у последњих годину дана десиле можда не „револуционарне“, али сигурно „реформске“ промене у патентним система Европске уније и САД, које су приближиле два патентна система (*first to file* и *first inventor to file*), можемо рећи да ће се областима патентне заштите и заштите интелектуалне својине у будућности придавати још већи значај. Ово се посебно односи на судску заштиту, за коју ће се инсистирати да буде, ако не унифицирана, онда бар у великом делу усклађена. У том правцу је свакако и основање Европског патентног суда. Шта ће се дешавати у патентном спору века, не можемо предвидети. Једно је сигурно, тужба је поднета, али каква ће бити одлука виших судова, нико не може предвидети. Али, не можемо се отргнути од закључка да смо још увек далеко од високохармонизоване судске праксе.

Jadranka DABOVIĆ ANASTASOVSKA, PhD

Professor at the Faculty of Law „Justinianus Primus“ University of Skopje

Valentin PEPELJUGOSKI, PhD

Attorney at Law

NEW DEVELOPMENTS IN PATENT SYSTEM IN EUROPE AND UNITED STATES, OR APPLE V. SAMSUNG CASE REVISITED

Summary

Following a historical view on development of European patent law, the coauthors analyze the recent verdict from a US court regarding a patent infringement, between two tech-companies Apple and Samsung. It is concluded that the verdict of the US court shall have an impact on different proceedings for patent infringement initiated in Europe between these two companies.

Key words: *patent, United States, European Union, patent infringement.*